

Κυρίες και κύριοι

Σήμερα καταρρίφθηκαν δύο όρια: ο αριθμός μητρώου του ΤΕΕ ξεπερνά τις 120000 και οι ενεργοί έλληνες διπλωματούχοι μηχανικοί τις 100.000. Κάθε ελληνική οικογένεια στο ευρύτερο περιβάλλον της έχει τουλάχιστον ένα μηχανικό. Νοιώθουμε πως στον αγώνα και την αγωνία μας να αξιοποιηθεί αυτό το δυναμικό για την ελληνική οικονομία, για να μην πάνε χαμένες οι επενδύσεις σε οράματα και σε χρήμα, τις περισσότερες φορές εκ του οικογενειακού υστερήματος, έχουμε κοντά μας όλη την ελληνική κοινωνία.

Ίσως είμαστε πια σε όλον τον κόσμο η χώρα με τη μεγαλύτερη αναλογία διπλωματούχων μηχανικών στο συνολικό πληθυσμό. Δεν είναι μια ένδειξη που μας κάνει περήφανους. Δεν αποδεικνύει ισχυρό παραγωγικό ιστό, φανερώνει αυτό που γνωρίζουμε και είναι το αντίθετο. Δεν υπάρχουν θέσεις εργασίας για να απορροφηθούν οι νέοι και νέες. Έχουμε οδηγηθεί στα δύο «παράδοξα» σε σχέση με την απασχόληση που καταγράφονται μόνο στη χώρα μας. Η διάρθρωση του τεχνικού κόσμου δεν έχει σχήμα πυραμίδας, αλλά τη μορφή κλεψύδρας, λείπουν τα μεσαία στελέχη. Η ανεργία στους απόφοιτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι μεγαλύτερη από αυτήν των αποφοίτων άλλων βαθμίδων εκπαίδευσης.

Το επιστημονικό δυναμικό της χώρας δεν αντιμετωπίζεται έστω σαν επένδυση. Υποσκάπτεται. Δεν αξιοποιείται επαγγελματικά, υποβαθμίζεται επιστημονικά, απορυθμίζεται νομοθετικά. Κάθε μέρα που περνά τα μηνύματα από την παγκόσμια κρίση συλλαμβάνονται από τα αυτιά των κατοίκων όλου του πλανήτη. Αλλά δεν μπορούν να διαρρήξουν το φρούριο του Υπ. Παιδείας στο Χαλάνδρι. Καμία θέση του δεν υπερασπίζεται το ελληνικό δυναμικό, τις ανάγκες της παιδείας, τις μεταρρυθμίσεις που είναι επιβεβλημένες. Προχθές, κυριολεκτικά, ήταν τα κολέγια, το πλήγμα στη δωρεάν παιδεία. Χθες η κατάρριψη της τελευταίας διάκρισης μεταξύ ΤΕΙ και Πανεπιστημίων. Και όπως όλες οι παρεμβάσεις αυτού του Υπουργείου για δεκαετίες, είναι αναγνωρίσιμες στα χαρτιά, που μεγιστοποιούν τα προβλήματα στην πράξη και όπου πρώτα και μεγαλύτερα θύματα είναι αυτοί που στα λόγια δικαιώνονται. Εξισώνονται τα ΤΕΙ με τα Πανεπιστήμια σε ακαδημαϊκό επίπεδο, οι απόφοιτοι τους σε επαγγελματικά δικαιώματα, έχουμε όμως «πολυτεχνικές» σχολές δύο ταχυτήτων, με διαφορετικά χρόνια σπουδών, διαφορετική θεωρητική εμβάθυνση, διαφορετικού επιπέδου εργαστήρια, διαφορετικές δαπάνες ανά φοιτητή, ακόμα καθηγητές με διαφορετικά προσόντα. Εντάξει, παρά τις δεσμεύσεις οι κρατικές δαπάνες για την παιδεία θα μειώνονται,

αλλά οι απόφοιτοι ποιού εκπαιδευτικού ιδρύματος θα ζουν πιο κοντά στο φάσμα της ανεργίας και της απογοήτευσης;

Το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας είναι ο μεγαλύτερος, σε ισχύ και αριθμό φυσικών προσώπων, φορέας στη χώρα μας. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι από τους ισχυρότερους. Οι πολλές δράσεις που αναπτύσσει στο διεθνή χώρο συμβάλουν στην προσπάθεια να καλλιεργηθούν ουσιαστικές σχέσεις μεταξύ του ελληνικού και των υπολοίπων λαών του κόσμου, να υπάρξουν ανταλλαγές γνώσεων και εμπειριών σε επιστημονικό επίπεδο και σε τεχνικές εφαρμογές, να αξιολογούνται τα συγκριτικά πλεονεκτήματα κάθε χώρας υπέρ ενός κοινού διακρατικού οφέλους.

Το ΤΕΕ έχει μια ιστορία 84 χρόνων, που μέσα από διακυμάνσεις, το κεντρικό χαρακτηριστικό της είναι η συμβολή του στην ανάπτυξη της χώρας. Αυτός ο σχεδόν αιωνόβιος πια φορέας χαρακτηρίζεται επίσης από τη νεανικότητα των μελών του. Μέσος όρος ηλικίας τα 35 χρόνια. Το ΤΕΕ αποτελεί ένα εκρηκτικό μίγμα εμπειριών και δυναμισμού. Οφείλουμε να το προσελκύσουμε, να το απελευθερώσουμε, να το εμπιστευτούμε.

Το ΤΕΕ είναι σύμβουλος της πολιτείας, της αυτοδιοίκησης και των πολιτών. Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια του έχει αναγνωρισθεί, ένας ρόλος συντονιστή των αντίστοιχων επιστημονικών φορέων της χώρας. Οι έλληνες επιστήμονες αποκτούν πιο δυνατή φωνή, που υπηρετεί στόχους που είχαν νομοθετηθεί από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα, όταν ήσαν ένα ταχύτατα ανερχόμενο κοινωνικό στρώμα, αλλά αποκτούν μεγαλύτερη αξία τώρα.

Το ΤΕΕ δεν είναι συνδικαλιστικός φορέας. Έχουμε άλλο νομοθετικό πλαίσιο και άλλα χαρακτηριστικά από τη ΓΣΕΕ, τη ΓΣΕεΒΕ, την ΑΔΕΔΥ, το ΣΕΒ. Έχουμε όμως καλλιεργήσει σχέσεις συνεργασίας, ενημέρωσης και κοινού προβληματισμού με τους φορείς των εργαζομένων, μέρος των οποίων αποτελούν, αναμφισβήτητα, οι διπλ. μηχανικοί. Σε θέματα οικονομικά, όπως ο προϋπολογισμός και το φορολογικό καθεστώς, σε θέματα περιβαλλοντικά, σε θέματα ασφαλιστικά το ΤΕΕ βγαίνει με κοινές θέσεις με την ολομέλεια των Δικηγορικών Συλλόγων, με τους γιατρούς, με τη ΓΣΕΕ, τη ΑΔΕΔΥ. Και αυτό θα το συνεχίσουμε και θα το εμβαθύνουμε, προβάλλοντας τις δικές μας αυτόνομες θέσεις, όπου αυτό μας διαφοροποιεί και όποτε επιβάλλεται.

Οι περιφερειακές συνδιασκέψεις είναι μέρος των διαδικασιών που ακολουθούνται στο ΤΕΕ και διασφαλίζουν μια εσωτερική δημοκρατία και μια εξωτερική αποτελεσματικότητα. Οι περιφερειακές συνδιασκέψεις δεν έχουν το τυπικό της λήψης αποφάσεων μέσα από ψηφοφορίες. Αυτή η διαδικαστική «χαλαρότητα» επιτρέπει την καταγραφή του έργου που παράγεται σε όλη την Ελλάδα και την πιο ελεύθερη ανταλλαγή προβληματισμών. Στην πραγματικότητα, έχοντας μια πανελλαδική εικόνα, γνωρίζουμε ποια θέματα είναι ώριμα για αποφάσεις, γνωρίζουμε ποιες είναι οι ανοχές στις αποφάσεις, που με το στενό τυπικό των ψηφοφοριών στα όργανα, θα παρθούν και θα υλοποιηθούν στο ενδιάμεσο των συνδιασκέψεων. Έχουμε κατακτήσει ένα κοινό τρόπο σκέψης και δράσης στα κρίσιμα θέματα, έτσι ώστε να εμπιστευόμαστε απόλυτα τις παρεμβάσεις των περιφερειακών τμημάτων, που εκπροσωπούν ούτως ή άλλως το ΤΕΕ. Η πράξη το επιβεβαιώνει αυτό.

Με τη λογική αυτή που διατρέχει τις συνδιασκέψεις μας, επιτρέψτε μου να διατυπώσω κάποια σχόλια για αυτό που αποτελεί το μείζον της περιόδου, την παγκόσμια και την ελληνική κρίση στην οικονομία, με αφορμή την κατάθεση του προϋπολογισμού.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ελληνικοί προϋπολογισμοί, έτσι και αλλιώς, διαχρονικά, είναι η ασθενής τεκμηρίωση των προϋπολογιζόμενων μεγεθών. Οι αποκλίσεις των πραγματοποιούμενων δαπανών από τις προϋπολογιζόμενες αποτελούν μόνιμο χαρακτηριστικό των ελληνικών προϋπολογισμών. Το 2007 διενεργήθηκαν πρόωρες εκλογές με αιτιολογία την κατάρτιση ενός προϋπολογισμού που δεν πραγματοποιήθηκε. [Για παράδειγμα, το έλλειμμα [της Κεντρικής Κυβέρνησης] για το 2008 υπερβαίνει το 4,6% του ΑΕΠ, έναντι αρχικού στόχου για 3,4%.]

Η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση συμβάλει στην αδυναμία σταθερών προβλέψεων. Το σχέδιο προϋπολογισμού που έχει κατατεθεί θα αλλάξει. Σε κρίσιμα σημεία του είναι ήδη δεδομένο ότι αστοχεί.

- Ο προϋπολογισμός για το 2009 στηρίζεται στην πρόβλεψη για πραγματική αύξηση του ΑΕΠ κατά 3,0%. Ωστόσο το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο υπολογίζει την αύξηση του ΑΕΠ σε 2,4%.
- Το ποσοστό ανεργίας μπορεί να αυξηθεί πολύ περισσότερο από το προβλεπόμενο 7,3. Εάν πληγεί, παραπέρα, ο κατασκευαστικός κλάδος και ο τουρισμός τότε το πρόβλημα θα είναι μεγάλο.

- Παρά την κρίση έως τώρα δεν έχει αμφισβητηθεί από την κυβέρνηση ο στόχος για ισοσκελισμένο προϋπολογισμό έως το 2010 ή για χαλάρωση του Συμφώνου Σταθερότητας και του ορίου του 3%. Σημειώνεται ότι η υποχρέωση για ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς μέχρι το 2010 δεν αποτελεί συμβατική υποχρέωση προς την ΕΕ αλλά πολιτική συμφωνία.
- σύμφωνα με το ίδιο το προσχέδιο του προϋπολογισμού από την αναπροσαρμογή του ΕΚΦ στα καύσιμα αναμένεται να εκταμιευτούν 702 εκατ. €, από τα τέλη κυκλοφορίας θα εκταμιευτούν 40 εκατ. €, από τους φόρους στην περιουσία θα εκταμιευτούν επιπλέον 650 εκατ. € και από την φορολόγηση νομικών προσώπων θα εκταμιευτούν 815 εκατ. €. Το σύνολο ισούται με 2,2 δις €, δηλαδή υπολείπεται κατά 5,2 δις € από τη συνολικά προβλεπόμενη αύξηση των φόρων. Τη στιγμή μάλιστα που προβλέπεται ακριβώς το ίδιο με το 2008 επίπεδο αύξησης της ιδιωτικής κατανάλωσης. Όλες οι εκτιμήσεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα φορολογικά έσοδα τα οποία στηρίζονται στην κατανάλωση θα περιοριστούν σημαντικά.
- Αυτή η αύξηση των εσόδων εκ των πραγμάτων πρέπει να επιτευχθεί είτε μέσω της μείωσης της φοροδιαφυγής, είτε μέσω της επιβολής νέων φόρων.
- Παρά το γεγονός, όμως, ότι η ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη τεράστιας φοροδιαφυγής και παραοικονομίας, αποτελεί πάγια τακτική του Υπ. Οικονομικών να μην προσπαθεί να αποτιμήσει το μέγεθος και να θέσει ποσοτικοποιημένους στόχους. Η ένταξη τομέων της παραοικονομίας στην επίσημη οικονομία και η μείωση της φοροδιαφυγής θα μπορούσε να αποτελέσει μια ουσιαστική πηγή δημοσίων εσόδων χωρίς να χρειαστεί η υιοθέτηση «έκτατων μέτρων» ή η επιβολή επιπλέον φόρων. Ζούμε, όμως, από την αρχή της εβδομάδας, την αναγγελία, μέσα από τα κανάλια, της ανοχής (αν όχι της ενθάρρυνσης) απέναντι στην φοροδιαφυγή, ως μέτρο ανακούφισης από την κρίση. Είναι η ίδια λογική που ώθησε στον κεφαλικό φόρο στους νέους μηχανικούς, τους μικρούς και μεσαίους επιχειρηματίες, που οδηγεί στο χαριστικό κλείσιμο των δηλώσεων της τελευταίας εξαετίας. Η διαρκής ομολογία ότι το κράτος δεν θέλει να επιβάλει ή δεν θέλει να κάνει ενεργό ένα σύστημα δίκαιης φορολόγησης.

ΠΔΕ

- Το ΠΔΕ περικόπεται κατά 1 δις € (μείωση 10,1%) σε σχέση με το 2008.
- Συνολικά οι πόροι που προσανατολίζονται στο ΠΔΕ ισούνται με το 3,2% του ΑΕΠ, **το οποίο είναι το χαμηλότερο ποσοστό από το 1994**

Το ΠΔΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ

1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3,3	3,3	3,4	4,4	4,6	5,3	5,4	5,3	4,5	4,9	5,1	3,8	3,8	3,9	3,8	3,2

Η επιλογή της κυβέρνησης ήταν να μην επενδύσει στην ανάπτυξη της χώρας.

- Η παραπάνω μείωση προκύπτει κατά κύριο λόγο από τον περιορισμό των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων κατά 1,85 δις € (από 6.850 εκατ. € σε 5.000 εκατ. €). Αντίθετα τα προγράμματα τα οποία θα υλοποιηθούν αποκλειστικά από εθνικούς πόρους αυξάνονται κατά 900 εκατ. €, σε σχέση όχι με τα προϋπολογιζόμενα αλλά τα τελικά δαπανηθέντα ποσά. [Να πιθανολογήσουμε ότι αυτό αφορά το κτηματολόγιο, από τις εισφορές των δικαιωμάτων και έργα παραχώρησης χρηματοδοτούμενα από τα διόδια;]

Η συγχρηματοδότηση έργων υποδομής από την Ε.Ε. φυσικά δεν αποτελεί αρνητική εξέλιξη. Εδώ όμως έχουμε ένα εξαιρετικής σημασίας πρόβλημα. Έχουμε μια τελευταία ευκαιρία: το ΕΣΠΑ. Είναι εγκληματικό να υλοποιείς έργα τα οποία εκτελούνται αμιγώς με δάνεια και μάλιστα σε περίπτωση οικονομικής κρίσης και να μην χρηματοδοτείσαι με τις κοινοτικές επιχορηγήσεις. Η πραγματική οικονομία (επιχειρήσεις, επενδύσεις, δημόσια έργα, κατανάλωση) χρειάζονται όσο ποτέ τα κονδύλια των διαρθρωτικών ταμείων, τα οποία έχουν εγκριθεί και κάθονται. Ηδη πάνε χαμένα τα 2 από τα 3 πρώτα χρόνια του ν+3 χωρίς απορρόφηση, ενώ η κατανομή των κοινοτικών πόρων είναι περισσότερο εμπροσθοβαρής στο ΕΣΠΑ. Οι κίνδυνοι απώλειας πόρων είναι πολλαπλάσιοι.

Η καθυστέρηση ουσιαστικής έναρξης υλοποίησης του ΕΣΠΑ θα είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτή που έχει μέχρι τώρα σημειωθεί όχι μόνο λόγω έλλειψης πιστώσεων (ΠΔΕ) ή/και αδράνειας/αδυναμίας για έγκαιρη πιστοποίηση της διαχειριστικής επάρκειας των Φορέων Υλοποίησης (δικαιούχων), αλλά επιπλέον γιατί τα προγράμματα έχουν εγκριθεί με γενικότητες (ειδικοί στόχοι-άξονες προτεραιότητας). Και αυτό είναι ένα σημείο που το ΤΕΕ πρέπει να δώσει μεγάλο βάρος. Στα προηγούμενα προγράμματα αυτό γινόταν με Τεχνικά Δελτία Μέτρων και Συμπληρώματα Προγραμματισμού.

Δεν είμαστε στη φάση όπου υπάρχουν αναξιοποίητες μελέτες στα ράφια. Δεν υπάρχουν μελέτες. Χθες είχαμε συνομιλίες με τους υφυπουργούς στο ΥΠΟΙΟ και το ΥΠΕΧΩΔΕ για να τους πείσουμε να χρηματοδοτήσουν και να ενεργοποιήσουν την πιο θετική διάταξη του ν.3316, την ύπαρξη του φακέλου του έργου, για όλα τα επιθυμητά έργα, από οποιονδήποτε δημόσιου χαρακτήρα φορέα. Με ελάχιστο κόστος θα έχουμε κάνει ένα πολύ μεγάλο βήμα για να μπορεί κάθε φορέας να επιλέγει με σοβαρότητα και να ιεραρχεί τα έργα του, να τα υποστηρίζει για χρηματοδότηση, και να τα ολοκληρώνει. Η αρχική απάντηση δεν μας εντυπωσίασε, αλλά μας απογοήτευσε. Για την προοπτική του τόπου. Και για μια ακόμα φορά.

Η πραγματική αιτιολογία ότι δεν δαπανούμε για το ΕΣΠΑ γιατί θα ξεφύγει το δημόσιο έλλειμμα , εφόσον υπάρχουν και οι δαπάνες που γίνονται στα πλαίσια του Γ'ΚΠΣ, ώστε να μειωθούν οι απώλειες από αυτό, αναδεικνύει το ουσιαστικό πρόβλημα. Τις συνέπειες θα τις βιώσουμε τα επόμενα χρόνια κατά τα οποία θα χάνονται οι κοινοτικοί πόροι ή η αναπτυξιακή τους επίδραση όπως ακριβώς έγινε και με το Γ' ΚΠΣ. Η αξιοποίηση των πόρων από τα ΚΠΣ δεν δημιούργησε αυτοτροφοδοτούμενες οικονομικά διαδικασίες, πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στο εθνικό εισόδημα.

Αυτό που αποτελεί αρνητική εξέλιξη είναι η πλήρης εξάρτηση του ΠΔΕ από τις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις. Το αποτέλεσμα αυτής της εξάρτησης είναι να μην πραγματοποιούνται έργα τα οποία μπορεί να μην επιλέξιμα χρηματοδότησης από τα ευρωπαϊκά ταμεία, παραμένουν όμως εξαιρετικά σημαντικά για την κοινωνική συνοχή και την βιώσιμη ανάπτυξη. ελάχιστοι πόροι κατευθύνονται σε αμιγώς εθνικά χρηματοδοτούμενα έργα.

- Το χαρακτηριστικότερο ίσως παράδειγμα αφορά τις δαπάνες του ΠΔΕ για την Έρευνα και Τεχνολογία. Από τα 110 εκ. ευρώ που προϋπολογίζονται για το 2009,[το 2008 το αντίστοιχο ποσό ήταν 168 εκατ.] τα 100 εκατ. προέρχονται από συγχρηματοδοτούμενα έργα.
- **Το σύνολο σχεδόν των τομέων του ΠΔΕ παρουσιάζει σημαντικές μειώσεις.**
- Το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ έχει μπει ήδη σε διαδικασία μηδενισμού, παρότι τα τελευταία χρόνια κάλυπτε περίπου το 30 % των συνολικών επενδύσεων του εκάστοτε ΠΔΕ (π.χ. τα έργα των δήμων).
- **Η μεγαλύτερη μείωση πόρων αφορά τα Νομαρχιακά Έργα** (από 1.352 εκατ. € σε 373 εκατ. €, δηλαδή μείωση 72,4%), το οποίο έχει ως συνέπεια την πτώση του ποσοστού συμμετοχής της σχετικής κατηγορίας από το 14,3% του ΠΔΕ 2008, στο 4,4% του ΠΔΕ 2009. Το γεγονός αυτό προκαλεί έντονες ανησυχίες σχετικά (α) με την χρηματοδότηση της Περιφερειακής Ανάπτυξης, (β) την απαραίτητη διοικητική ενίσχυση των Περιφερειών. Πρέπει να σημειωθεί ότι **και η κατηγορία «Περιφερειακά Προγράμματα» παρουσιάζει σημαντική μείωση 23,9%.**

Να σημειώσουμε για παραλληλισμό στη σκέψη μας ότι η διάθεση του 82% των πόρων του ΕΣΠΑ 2007-2013 στην περιφέρεια, δεν είναι δυνατόν να ελεγχθεί με τα στοιχεία που δίνονται. Παρατηρούμε, όμως, ότι εκκρεμούν πολλές διοικητικές πράξεις, πχ [στο ΕΠΑΝ ΙΙ (ΕΠΑΕ)] δεν προχωρούν τα προγράμματα ενίσχυσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, καινοτομίας κλπ

γιατί καθυστερούν επί 2 μήνες οι πράξεις εκχώρησης των αντίστοιχων δράσεων των 5 περιφερειών μεταβατικής στήριξης προς το ΥΠΑΝ για ενιαία υλοποίηση όπως έχει αποφασιστεί. Δηλαδή το 82% ονομαστικά δόθηκε στις περιφέρειες, για να λέγεται, εκχωρείται όμως στα κεντρικά υπουργεία συσσωρεύοντας καθυστερήσεις και γραφειοκρατία.

- Η δεύτερη μεγαλύτερη μείωση παρουσιάζεται στο ΠΔΕ της Δημόσιας Διοίκησης (από 266 εκατ. €, σε 78 εκατ. €, δηλαδή μείωση 70,9%) θέτοντας υπό αμφισβήτηση το κατά πόσο θα μπορέσουν να υλοποιηθούν τα αναγκαία προγράμματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και η μηχανοργάνωση και δικτύωση των δημοσίων υπηρεσιών. [Πρέπει να σημειωθεί ότι η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης είχε αναχθεί στο παρελθόν από την ίδια την κυβέρνηση στην αιχμή του δόρατος για την ορθολογικότερη διαχείριση των δημοσίων πόρων και τον περιορισμό της σπατάλης.] Και το ΤΕΕ έχει επενδύσει ειδικότερα στα προγράμματα που σχετίζονται με τα πολεοδομικά γραφεία.
- Παρόλες τις διαβεβαιώσεις του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ σχετικά με μια πιο ισορροπη κατανομή των πόρων του ΠΔΕ προς όφελος του περιβάλλοντος διαπιστώνουμε ότι για έργα οικισμού-περιβάλλοντος το ΠΔΕ προβλέπεται ότι το 2009 θα διατεθεί κονδύλι ύψους 149 εκ €, δηλαδή περίπου 6% των πιστώσεων του ΠΔΕ για το ΥΠΕΧΩΔΕ, σε αντίθεση με τα συγκοινωνιακά έργα (πλην σιδηροδρόμων) που θα διατεθούν 1,767 δις. €, δηλαδή σχεδόν το 80% των πιστώσεων του ΠΔΕ για το ΥΠΕΧΩΔΕ, που παίρνει συνολικά το 24%.
- Είμαστε αντίθετοι στη μεγάλη μείωση κατά 21,1% που παρουσιάζει ο τομέας των σιδηροδρόμων.
- Το 2009 το ΥΠΕΧΩΔΕ θα καταβάλει για ενοίκια σε 47 κτίρια 6,15 εκ. €. Θα αποφύγω τον πειρασμό για το ρόλο της ΚΕΔ και την αξιοποίηση των Ολυμπιακών ακινήτων [θα κάνουμε ειδική εκδήλωση], θα αποφύγω την αναφορά στις καθυστερήσεις των εγκρίσεων για να αποκτήσει το ΤΕΕ το δικό του κτίριο στην Αθήνα, όπου καταβάλει μισθώματα της τάξης του 1,5 εκ. ευρώ. Δεν μπορώ να μην κάνω την σύγκριση με τα ποσά που προβλέπεται να διαθέσει το ΥΠΕΧΩΔΕ, για την εκπαίδευση, μετεκπαίδευση και επιμόρφωση των υπαλλήλων του. Το ποσό για το 2009 ανέρχεται στις 55.000€.

Ο Αμερικανός νομπελίστας οικονομολόγος **Τζόζεφ Στίγκλιτς** σε συνέντευξη του στην Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία αναφέρει: Σε ό,τι αφορά την τρέχουσα κρίση, στις ΗΠΑ, «ζούσαμε πάνω σε δανεισμένο χρήμα και δανεισμένο χρόνο και οι καταναλωτικές συνήθειες στις ΗΠΑ ήταν αδύνατο να διατηρηθούν». Το οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης των ΗΠΑ: υπερδανεισμός,

υπερκαταναλωτισμός, κρατικός και ιδιωτικός, πτώση της εσωτερικής αποταμίευσης και αξιοποίηση (κατά 80%) της διεθνούς αποταμίευσης, επενδύσεις στη στρατιωτική βιομηχανία, φοροαπαλλαγές, μετακίνηση, έντονα ταξική, του πλούτου, φαίνεται ότι εξαντλήθηκε.

Σημειώνει ο Στίγκλιτς «κατά κάποιον τρόπο, τα γεγονότα αυτού του Σεπτεμβρίου θα είναι για τον φονταμενταλισμό των αγορών ό,τι υπήρξε και η πτώση του Τείχους του Βερολίνου για τον κομμουνισμό». Μία παρατήρηση (και οι παρατηρήσεις είναι δικές μου): δεν είναι καθόλου άσχετα μεταξύ τους τα δύο γεγονότα. Από καθαρά οικονομική άποψη τα γεγονότα που σηματοδοτούνται υπό τον όρο πτώση του τείχους του Βερολίνου οδήγησαν στην άνευ ορίων κερδοσκοπία, στην άνευ ορίων επίθεση στα κοινωνικά κεκτημένα και δικαιώματα, σε μια παγκόσμια ανισορροπία που δεν μπόρεσε να διαχειριστεί η παγκόσμια υπερδύναμη.

Λέει ο Στίγκλιτς «οι Ευρωπαίοι πρέπει να επανεξετάσουν πολλά, όπως το Σύμφωνο Σταθερότητας αλλά και τον προσανατολισμό της ΕΚΤ που σήμερα νοιάζεται πιο πολύ για τον πληθωρισμό και ελάχιστα για την ανάπτυξη». Στην Ελλάδα πρέπει να επανεξετάσουμε και να αναθεωρήσουμε πάρα πολλά. Με γνώμονα την απασχόληση, την πραγματική οικονομία, ο προϋπολογισμός για το 2009 πρέπει να λάβει υπόψη του ότι το ΠΔΕ μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στον περιορισμό των αρνητικών συνεπειών. Υπ' αυτή την έννοια θα περίμενε κανείς ένα ιδιαίτερα ενισχυμένο ΠΔΕ με κύρια έμφαση στην ενίσχυση των έργων υποδομής και προστασίας του περιβάλλοντος.

Από οικονομικής πλευράς μια επενδυτική πολιτική που στηρίζεται στις ΣΔΙΤ είναι ιδιαίτερα επισφαλής.¹ Δεδομένων των προβλημάτων και ενόψει μιας επιδείνωσης της κατάστασης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, δεν είναι απίθανο να μην μπορέσουν να υλοποιηθούν πολλές από τις ΣΔΙΤ εξαιτίας της αδυναμίας εύρεσης πόρων από τον ιδιωτικό τομέα. Αλλά το κυριότερο είναι ότι η όλη διαδικασία περνά στο χρηματοπιστωτικό σύστημα από τους

¹ Σημαντικές κριτικές ωστόσο υπάρχουν και για την οικονομικής και κοινωνική αποτελεσματικότητα των ΣΔΙΤ. Οι ΣΔΙΤ μπορεί να είναι καινούργια πρακτική για την Ελλάδα δεν ισχύει όμως το ίδιο για τις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Αυστραλία. Σε αυτές τις χώρες αντίστοιχα «εργαλεία» έχουν υιοθετηθεί ήδη από τη δεκαετία του '80, και εφαρμόστηκαν σε μεγάλο εύρος κατά την δεκαετία του '90 με αποτέλεσμα οι συνέπειες τους στο δημόσια οικονομικά και στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών έχουν μελετηθεί διεξοδικά. Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο υπολογίστηκε ότι το συνολικό κόστος κατασκευής νοσοκομειακών μονάδων μέσω ΣΔΙΤ ήταν έως και πέντε φορές υψηλότερο απ' ότι εάν αυτές κατασκευάζονταν απευθείας από το δημόσιο. Το κόστος συντήρησης και λειτουργίας ήταν κατά πολύ υψηλότερο, ο αριθμός των ασθενών που μπορούσε να εξυπηρετηθεί μικρότερος και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών φτωχότερη. Τα ίδια ακριβώς προβλήματα παρατηρήθηκαν και στις σχολικές μονάδες που κατασκευάστηκαν με ΣΔΙΤ.

πραγματικούς παραγωγούς, στην ανεξέλεγκτη αγορά από το θεσμικό πλαίσιο των δημοσίων έργων.

Θέλουμε ένα πολύ πιο ισχυρό κράτος.

- **μπορούμε** να έχουμε μια ισχυρή δημόσια διοίκηση, ένα ισχυρό κράτος. Οι δαπάνες του ελληνικού κράτους, ως ποσοστό του ΑΕΠ, είναι από τις χαμηλότερες μεταξύ των χωρών-μελών της ζώνης του Ευρώ. Ακόμη περισσότερο αυτές οι δαπάνες βαίνουν μειούμενες διαχρονικά, φτάνοντας το 42,3% του ΑΕΠ το 2006 έναντι 47,9% του μέσου όρου της Ευρωζώνης. Η θεωρία του «ακριβού κράτους» δεν επιβεβαιώνεται από τα στατιστικά στοιχεία.

Συνολικές δαπάνες γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ΕΕ-27	:	:	46.9	47.5	47.0	47.1	46.8
ΕΕ-15	45.6	46.6	47.1	47.7	47.3	47.4	47.1
Ευρωζώνη	46.2	47.4	47.7	48.2	47.7	47.7	47.9
Ελλάδα	46.7	45.0	44.8	45.0	45.4	43.2	42.3

Πηγή: Eurostat

Το αμέσως επόμενο διάστημα, και πριν το τέλος του χρόνου, το ΤΕΕ θα παρέμβει στα εξής θέματα:

1. Η κρίση στην οικονομία και οι επιπτώσεις στις κατασκευές. Τα ακολουθούμενα μοντέλα στην κατασκευή έχουν εξαντλήσει το δυναμισμό τους;
2. Αξιοποίηση των πόρων των ασφαλιστικών ταμείων υπέρ της πραγματικής οικονομίας, και πάντα με ασφάλεια στο αποτέλεσμα τους. Αυτήν την εβδομάδα έγινε μια παρέμβαση της κοινής επιτροπής όλων των φορέων που μελετά μια νέα πρόταση για το ασφαλιστικό που φιλοδοξεί, μέσα από πραγματικό διάλογο, να αντικαταστήσει τον απαράδεκτο νέο νόμο. Η πρόταση μιλούσε για τη διασφάλιση των αποθεματικών των ταμείων και την άμεση, κάθετη αλλαγή του τρόπου διαχείρισής τους. Θα δούμε και τη θέση μας για την Τράπεζα Αττικής, μια από τις ελάχιστες Τράπεζες που το ανήκουν στο Δημόσιο με την ευρύτερη του έννοια. Και να σημειώσω το μεγάλο πρόβλημα χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι μικροί και μεσαίοι μελετητές και κατασκευαστές αντιμετωπίζουν μεγάλο πρόβλημα χρηματοδότησης, και αυτό στις επιλογές μας αποτελεί μια σημαντική παράμετρο.

3. Επιχειρηματικότητα και ελεύθεροι επαγγελματίες μηχανικοί, μικρές και μεσαίες εταιρείες στο χώρο των μηχανικών είναι το τρίτο θέμα που θα μελετήσουμε. Δεν έχουμε στηρίξει τις ανατροπές που έγιναν με επεμβατικό τρόπο στο χώρο των κατασκευών (και η αποχή του ΤΕΕ τη συγκεκριμένη περίοδο ήταν μια από τις ατυχείς στιγμές του). Η ανάγκη ύπαρξης ενός γιγαντιαίου σχήματος για τα ελληνικά δεδομένα, αλλά μικρού για τα διεθνή, είναι μια παρέμβαση, με πολλά προβλήματα. Η εμπειρία από τις, πολλές όπως αναφέρθηκε, συμμετοχές και αποστολές του ΤΕΕ στο διεθνή χώρο λέει ότι θα πρέπει να ενισχύσουμε ένα δυναμικό που στηρίζεται στις ιδιομορφίες της χώρας, αξιοποιεί το υψηλό επιστημονικό δυναμικό, στηρίζεται στην καινοτομία και εξειδικεύεται. Αυτού του είδους την επιχειρηματικότητα προτείνω να στηρίξουμε. Την επιχειρηματικότητα που ταιριάζει στη δομή του σώματος, ηλικιακά, κλαδικά, παραγωγικά, του σώματος των ελλήνων μηχανικών.
4. Δημόσιες Μεταφορές - ιδιωτικοποίηση έως ποιο σημείο;
5. Μετα-Ολυμπιακή αξιοποίηση έργων και εμπειρίας.

Η τελευταία αναφορά στον Στίγκλιτς σχετίζεται και με το κράτος, και με το ΤΕΕ «Δεν θα αποκαταστήσουμε την εμπιστοσύνη, αν δεν αρχίσουμε να διαμορφώνουμε καλύτερες ρυθμιστικές και ελεγκτικές δομές. Κι αυτόν ακριβώς τον τρόπο αναζητούμε τώρα»

Το ΤΕΕ έχει κατηγορηθεί επανειλημμένα για συντηρητισμό, για μάχες χαρακωμάτων. Κύρια όσον αφορά την άσκηση του επαγγέλματος. Με αφετηρία αυτήν τη σκέψη στο ΤΕΕ επιρρίπτεται και αδυναμία να ανταποκριθεί σε μια κύρια αποστολή του: διατύπωση προτάσεων, μπροστά και πέρα από Κυβερνητικές επιλογές, κομματικές σκοπιμότητες. Με τα σημερινά δεδομένα καλούμε όλους όσους είχαν αυτήν την άποψη, να την επανεξετάσουν. Αντιστεκόμαστε στις απορυθμίσεις, προτείνουμε ρυθμίσεις, μιλάμε για πραγματικές μεταρρυθμίσεις. Δεν το κάναμε μόνοι.

Πολλές χώρες της ΕΕ έχουν μια διαφορετική από την κυρίαρχουσα λογική, και σε πολλές χώρες που βλέπουν την ΕΕ ως ένα πεδίο παζαριών, επιστήμονες και συνολικότερα εργαζόμενοι αμφισβητούν τις επιλογές. Κάποιες από αυτές ήταν τόσο κραυγαλέα σε βάρος των μακροπρόθεσμων συμφερόντων των λαών τους, υπέρ των «αντιπάλων» στον ανταγωνισμό, ώστε να είναι προβλέψιμη μια αντιστροφή τους.

Στην Ελλάδα, ίσως και μόνοι, αντιδράσαμε στον περιορισμό της κατασκευαστικής δραστηριότητας, όταν δεν προβλήθηκε και δεν παρουσιάστηκε καμιά άλλη εναλλακτική ατμομηχανή της οικονομίας.

Κατηγορηθήκαμε, ως μόνοι αντιδρώντες στη λαίλαπα του απόλυτης απελευθέρωσης, γιατί μιλήσαμε για τη φορολογία στην οικοδομή και το σκανδαλώδες καθεστώς υπέρ των τραπεζών, γιατί εναντιωθήκαμε στην επέκταση χωρίς όρια, αλλά και χωρίς μεσοπρόθεσμη οικονομική λογική, των ΣΔΙΤ, για το «ξεπούλημα» της δημόσιας περιουσίας, για τα κολέγια.

Υποστηρίζουμε ότι η Δημοκρατία στην Ελλάδα δεν συνεπάγεται μια αλαζονική τοποθέτηση από μεριάς μειοψηφικών Κυβερνήσεων, που παίρνουν ελέω εκλογικού συστήματος στο όνομα της αποτελεσματικότητας, την πλειοψηφία στη Βουλή, ότι «μας εξέλεξε ο λαός για να εφαρμόσουμε το πρόγραμμα μας». Η Δημοκρατία κατοχυρώνεται όταν έχει χαρακτηριστικά της αγοράς, της αρχαίας αθηναϊκής αγοράς. Όταν καθημερινά εκφράζονται οι πολίτες μέσα από τις ενώσεις και τα συνδικάτα τους, και η φωνή τους ακούγεται. Όταν οι επιστήμονες της χώρας έχουν λόγο. Για να είναι ισχυρή αυτή η φωνή, για να αντιμετωπίζεται στην πραγματική της πρόθεση ως παρέμβαση στην ανάπτυξη έχουμε προχωρήσει σε μια σειρά συστηματικών παρεμβάσεων

Όσον αφορά το κράτος: ποιες μεταρρυθμίσεις, ποιο μακροχρόνιο προγραμματισμό, ποιούς ελεγκτικούς μηχανισμούς διαθέτει σε θέματα που διεξοδικά θα συζητήσουμε στην περιφερειακή συνδιάσκεψη: στην παιδεία, στη χωροταξία, στην πολεοδομία, στην ενέργεια, στο ασφαλιστικό σύστημα, στην οικονομία, στο περιβάλλον, στην αντιμετώπιση της μισθωτής εργασίας.

Θα ήθελα να κλείσω την ομιλία με δύο θέσεις του ΤΕΕ σε εξειδικευμένα θέματα, αλλά που νομίζω ότι δίνουν το πνεύμα των παρεμβάσεων μας.

Η πρώτη αφορά τον **ΒΟΑΚ**. Το ΤΕΕ έχει αναδείξει τα προβλήματα του σε μια σειρά παρεμβάσεων του σε σχέση με τα αναγκαία έργα που πρέπει να γίνουν, τον τρόπο που πρέπει να χρηματοδοτηθούν, από ποιους θα εκτελεσθούν, την οδική ασφάλεια.

- Το πλήθος δυστυχημάτων και ατυχημάτων, που σημειώθηκαν κατά μήκος του Βόρειου Οδικού Άξονα της Κρήτης (ΒΟΑΚ), επαναφέρει κατά τρόπο επιτακτικό, το μείζον πρόβλημα του συγκεκριμένου οδικού άξονα, ο οποίος είναι και ο μόνος από τους έξι βασικούς οδικούς άξονες της χώρας, χωρίς ορατό χρονοδιάγραμμα μετατροπής του σε αυτοκινητόδρομο. Πρέπει να επισημάνουμε ότι, στο σύνολο των 312 χλμ. αυτού του οδικού άξονα, τα τελευταία 40 χρόνια, κατασκευάστηκαν μόλις 41 χλμ. (ποσοστό 13%) με διαχωρισμένα τα οδοστρώματα ανά κατεύθυνση. Σήμερα θα έπρεπε να είχαμε ένα ολοκληρωμένο και σύγχρονο οδικό άξονα, δεδομένου ότι αφενός είναι χαρακτηρισμένος

ως διευρωπαϊκός εδώ και χρόνια. Το δικαιούται η Κρήτη, και όχι μόνο γιατί η συνεισφορά της σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο είναι ιδιαίτερα υψηλή σε επίπεδο χώρας.

Η πρόταση μας αναφέρεται στη χρηματοδότηση και ολοκλήρωση των έργων που αντιστοιχούν σε όλες τις μελέτες που έχουν προκηρυχθεί και συντάσσονται για τον ΒΟΑΚ, δηλαδή για τα 150 χλμ. τουλάχιστον, **μέσω του ΕΣΠΑ 2007-2013**. Προώθηση των μελετών για τα υπόλοιπα τμήματα του ΒΟΑΚ, καθώς και των συνδέσεων με τις πόλεις, τα αεροδρόμια και τα λιμάνια του νησιού. Προφανώς τα παραπάνω δεν επαρκούν για την συνολική αναβάθμισή του. Συνεπώς απαιτείται από το ΥΠΕΧΩΔΕ η άμεση σύνταξη μελέτης σκοπιμότητας, που λαμβάνοντας υπόψη τα προηγούμενα ως δεδομένα και μέσω ενός υπεύθυνου και σοβαρού φορέα, θα αναδείξει την καλύτερη μέθοδο και τρόπους χρηματοδότησης για ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό εκτέλεσης και λειτουργία, ως ενιαίο έργο, ώστε να επιτευχθεί επιτέλους η συνολική και ριζική αντιμετώπιση του θέματος, με στόχο το 2015.

Για το **ΠΟΑ** του ΤΕΕ ο ΒΟΑΚ αποτελεί πολύ σοβαρή περίπτωση από άποψη οδικής ασφάλειας γι' αυτό και η ιδιαίτερη ενασχόλησή του μ' αυτόν.

Το 2003 το ΥΠΕΧΩΔΕ αξιολογεί με βάση στατιστικά και επιστημονικά κριτήρια τους 6 πιο ατυχηματοφόρους οδικούς άξονες μεταξύ των οποίων προέχουσα θέση έχει ο ΒΟΑΚ.

Οι έξι άξονες είναι:

1. Κόρινθος – Πάτρα 120ΧΛΜ
2. Πάτρα – Πύργος 90ΧΛΜ
3. Αντίρριο – Ιωάννινα 220ΧΛΜ
4. Μαλλιακός Κόλπος 77ΧΛΜ
5. Θεσ/νίκη – Καβάλα 165ΧΛΜ
6. ΒΟΑΚ 312ΧΛΜ

Στους παραπάνω άξονες το ΥΠΕΧΩΔΕ μελετά και υλοποιεί Βραχυπρόθεσμα μέτρα Οδικής Ασφάλειας και εντοπισμού Επικινδύνων Θέσεων (Black Spots). Ταυτόχρονα ανακοινώνει ότι οι πρώτοι τρεις οδικοί άξονες μετατρέπονται σε Αυτοκινητοδρόμους μέσω Παραχωρήσεων, ο τέταρτος μετατράπηκε ήδη σε

Αυτοκινητόδρομο πλην 20ΧΛΜ και παραχωρείται για τη συντήρησή του στον Παραχωρησιούχο και ο πέμπτος άξονας μετατρέπεται σε Αυτοκινητόδρομο από την ΕΓΝΑΤΙΑ ΟΔΟ. Συνεπώς απέμεινε μόνο ο ΒΟΑΚ που έχει και το μεγαλύτερο μήκος χωρίς συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα μετατροπής.

Επί του συνόλου των 312ΧΛΜ τα τελευταία 20 χρόνια κατασκευάστηκαν με διαχωρισμένα οδοστρώματα μόλις τα 37ΧΛΜ (ποσοστό 12%). Ταυτόχρονα βρίσκονται υπό μελέτη 135ΧΛΜ ΒΟΑΚ για οδό διαχωρισμένων οδοστρωμάτων.

Σημειώνουμε με έμφαση ότι τη δεκαετία του '70 το κόστος των απαλλοτριώσεων του ΒΟΑΚ ήταν μόλις 4% της συνολικής δαπάνης κατασκευής, σήμερα το κόστος αυτό έχει εκτιναχθεί στο 100%, απειλώντας σοβαρά την ομαλή χρηματοδότηση του Έργου.

Θα πρέπει παράλληλα να συνεκτιμήσουμε ορισμένες κρίσιμες παραμέτρους για ένα τόσο γιγαντιαίο έργο (312ΧΛΜ):

- Η Συντήρηση και Λειτουργία του ΒΟΑΚ ως Αυτοκινητοδρόμου απαιτεί πολλαπλάσιες πιστώσεις από ότι η σημερινή ενιαία διατομή.
- Η ραγδαία αύξηση των κυκλοφοριακών φόρτων είναι πολλαπλάσια του ρυθμού απόδοσης τμημάτων του ΒΟΑΚ ως Αυτοκινητοδρόμου.
- Όταν οι άλλοι πέντε άξονες θα έχουν μετατραπεί σε Αυτοκινητοδρόμους περί το 2012-2013, ο ΒΟΑΚ θα διατηρείται ο μόνος με ενιαίο οδόστρωμα και σταθερά αυξανόμενο αριθμό νεκρών - τραυματιών από Τροχαία.

Επίσης πληροφορούμαστε ότι η Περιφέρεια Κρήτης συντάσσει μελέτη Σκοπιμότητας για τον οδικό άξονα Κεντρικής Κρήτης. Δε γνωρίζουμε τι ακριβώς εννοείται ως περιοχή Κεντρικής Κρήτης. Σε κάθε περίπτωση τα συμπεράσματα και αυτής της μελέτης θα είναι σημαντικά και θα συμβάλλουν

στον προβληματισμό για την ομαλή και χρονικά εύλογη μετατροπή του ΒΟΑΚ σε Αυτοκινητόδρομο προκειμένου να ανακοπεί η ραγδαία αύξηση των τροχαίων ατυχημάτων με ότι αυτό συνεπάγεται σε ανθρώπινο, κοινωνικό και οικονομικό κόστος.

Το δεύτερο σημείο αφορά μια διάταξη που προσδιορίζει το ΤΕΕ σε σχέση με τα μέλη, εξαιρετικά προοδευτική, που πρωτοθεσμοθετήθηκε σε περιόδους μεγάλων οικονομικών κρίσεων. Στην πραγματικότητα διαφοροποιεί την πνευματική εργασία του διπλ. Μηχανικού από κάθε άλλου είδους οικονομική ή διοικητική δοσοληψία. Αφήνει τη σχέση του μηχανικού με τον εργοδότη του, είτε αυτός είναι πολίτης ιδιώτης, είτε το δημόσιο, είτε η αυτοδιοίκηση να περιορίζονται στο πραγματικό αντικείμενο της μελέτης, της επίβλεψης, της υπηρεσίας, του έργου που κατασκευάζει. Και τον απεμπλέκει από τα υπόλοιπα, στα οποία αναθέτει το ΤΕΕ να τα διαχειρίζεται. Παρά τον αριθμό των μηχανικών οφείλουμε ως ΤΕΕ να γενικεύσουμε αυτού του τύπου την παρέμβαση. Γιατί έτσι θα μάθουμε και θα μάθουν όλοι να θεσμοθετούμε κανόνες και προδιαγραφές, και να τους σεβόμαστε. Δεν αποτελεί αυτό μια περιττή γραφειοκρατία, αποτελεί πλέον μια αναγκαιότητα για την Ελλάδα.